

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT MAGASIN



SKÅNSK VINTERBILD. — AMATÖRFOTO. A. JÖNSSON. LUND.

21:STA ÅRG.

DEN 29 FEBRUARI 1920

N:O 22

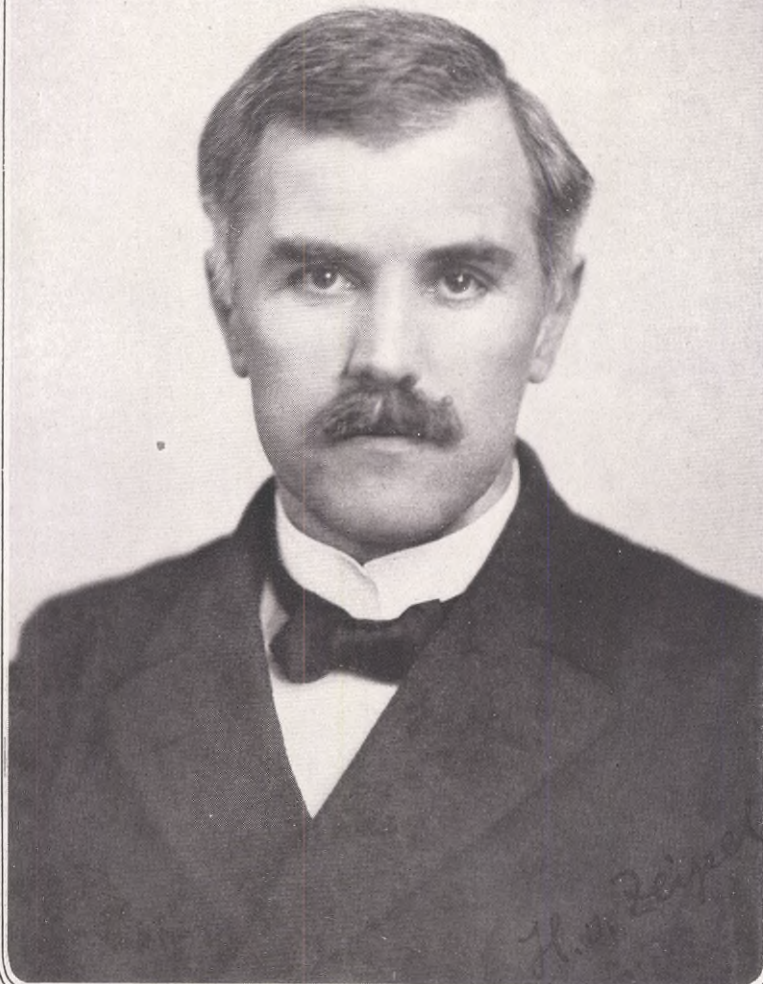


Foto. Finn, Uppsala.

H. v. Zeipel

Kliche: Bragt Sjöbergparra.

Lördagen den 14 febr. installerades under sedvanliga former prof. E. H. von Zeipel till sitt ämbete och höll därmed en föreläsning som i populär form meddelade en översikt av moderna forskningar angående stjärnornas utveckling.

Den nye professorn föddes i Österhanninge förs. Stockholms län 1873, och genomgick mogenhetsex. i Stockholm 1891. Studerade vid Stockholms högsk. och Uppsala univ. och avlade fil. lic.-ex. 1900 samt disp. pro gradu philos. 1904, varefter han förordnades till doc. i astronomi vid Uppsala univ. Han var 1897—99 anställd som räknebiträde vid K. vetenskapsakademins observatorium och 1901—02 som enskilt vetenskapligt biträde vid observatoriet i Pulkova och tjänstgjorde som astronomgeodet vid den svenska gradmätningen på Spetsbergen 1901 och 1902. Under åren 1903 och 1907—1909 tjänstgjorde han som amanuens vid Astronomiska observatoriet i Uppsala och hade 1903—11 ett flertal förordnanden som observator vid samma institut. År 1911 utnämndes han till denna befattnings innehavare och har sedan oavbrutet tjänstgjort på denna plats. År 1914 erhöill han kallelse till en professor i astronomi vid Prags universitet men avböjde, när han icke ville lämna Sverige. Samma år ledde han en av Vetenskapsakademins soiförmörkelseexpeditioner till Norrland. Han har företagit flera utländska resor därav en på uppdrag av Stockholms stadsfullmäktige för att studera några utländska städers triangelmätning. Han har erhållit flera vetenskapliga pris och är medlem av K. vetenskapsakademien, Vet. soc. i Uppsala m. fl. lärda samfund. Från trycket har han utgivit ett 40-tal större och mindre vetenskapliga arbeten, behandlande problem inom astronomi, matematik, mekanik och geodesi.

*

Det problem, som betecknar utgångspunkten för prof. von Zeipels vetenskapliga produktion, är den betydelsefulla frågan om studiet av de rörelser ett antal himlakroppar undergå, som äro underkastade en ömsesidig attraktion av den form Newton funnit råder mellan världskropparna. Sedan Newtons tid ha ett flertal av de främsta matematici, som någonsin funnits, med stor framgång och med stort skarpsinne teoretiskt studerat himlakropparnas rörelser och givit metoder att praktiskt beräkna deras verkliga rörelser med all den noggrannhet, de förefintliga observationerna fordra. Trots alla framsteg ha dock alltjämt kvarstått viktiga frågor av allmän innebörd olösta, och det har lyckats prof. von Zeipel bl. a. i arbetet, "Sur l'application des séries de M. Lindstedt à l'étude du mouvement des comètes périodiques", giva högst märkliga och av sakkunniga varmt vitsordade resultat angående de med tiden fortskridande förändringarna i de banor, som med ett gemensamt namn kunna kallas för kometbanor. Hans doktorsavhandling behandlade det tredje slagets periodiska lösningar till trekropparsproblemet, en fråga som Poincaré ej upptagit i sina berömda studier över himmelsmekaniken och för vars behandling von Zeipel erhöill det varmaste erkännande av den store matematikern. En annan mycket viktig och svåröst fråga inom detta område är problemet om planetbanornas stabilitet, d. v. s. frågan om de med tiden fortskridande förändringarne i himlakropparnas banor hålla sig inom vissa bestämda gränser, eller om slutligen banorna skola ändras därhän, att planeterna röra sig på helt andra avstånd från solen än nu och kanske rent av dragas in i vår glödande centralkropp eller kastas ut till avlägsna delar av världsrymden. Utan vidare inses betydelsen av denna fråga för mänsklighetens framtid, då de senare alternativen otvivelaktigt skulle kunna medföra utplånandet av allt organiskt liv på vår planet. Ännu har ej vetenskapen sagt sitt sista ord i denna fråga, men professor v. Zeipel har i tre arbeten studerat densamma och givit betydelsefulla

uppslag till lösningen av det svåra problemet. Hur mycket än vore att säga om hans insatser på astronomiens teoretiska område må det sagda vara tillräckligt, och vi vilja till sist endast påpeka att han i en ståtlig rad av arbeten under de senare åren studerat de allmänna lagarna för rörelsen hos de nu till ca 1,000 uppgående småplaneter, vilka övervägande röra sig mellan Mars och Jupiters banor.

Trots att den teoretiska insats von Zeipel gjort inom astronomin är av den omfattning och betydelse, att enbart den skulle vara nog för att väcka den största förvåning och beundran, har han likväl haft tid och krafter att sysselsätta sig med det nu mer än någonsin förr aktuella studiet av stjärnvärlden. Framför allt hava de egendomliga hoppyttringar av stjärnor, som på grund av sin regelbundna struktur benämnas klotformiga stjärnhopar, varit föremål för hans forskningsintresse. Genom att betrakta stjärnorna i en dylik grupp som företeelser i vissa avseenden analoga med gasmolekyler och tillämpa de från gastorien kända matematiska lagarna angående molekylernas gruppering och inbördes ordning i gasmassor av sfärisk form har von Zeipel erhållit flera resultat av stort intresse angående dessa avlägsna stjärnsystem. Genom sina omfattande uppmätningar av stjärnornas ömsesidiga lägen inom den klotformiga stjärnhopen Messiers har han lagt ett fundament för den framtida undersökningen av dessa stjärnsystems rörelser av den största betydelse. Under ett tiotal år har han sysslat med undersökningar över de spektrala förhållandena inom stjärnhoparna och hithörande frågor och torde snart komma att offentliggöra viktiga bidrag till kannedomen härom.

Inom det observerande området av astronomin har han dokumenterat sig som en skicklig och säker observator och särskilt böra hans omfattande meridianobservationer och hans geodetiska mätningar på Spetsbergen omnämnas.

De ej så gynnsamma yttre förhållanden, under vilka vår svenska astronomi arbetar, ha gjort att utsikterna att genom befordran kunna bereda en kapacitet av von Zeipels höga valör den ställning, som motsvarar hans vetenskapliga betydelse, varit så gott som inga. Därför måste man med glädje hälsa statsmaktens beslut i föl att tilldela honom en personlig professor, så mycket mer som von Zeipels forskning ligga inom ett synnerligen svårtillgängligt område och det är förenat med de största svårigheter att för lekmannen klargöra betydelsen av dessa forskning. Att beklaga är dock, att man ej ansett sig kunna vinna den åsyftade förbättringen i v. Z:s ställning utan att samtidigt indraga den ena av de två platser, som representera den praktiska (observerande) astronomin i vårt land, nämligen observatorsbefattningen vid Uppsala Universitet, vilken i enlighet med riksdagens beslut skall hållas obesatt så länge v. Z. innehar sin personliga professor. Denna beskärning av den praktiska astronomin är beklaglig och kommer säkerligen att föra med sig allvarliga olägenheter samt är principiellt sett synnerligen betänklig.

För utvecklingen av den teoretiska astronomin, där Sverige bl. a. genom Gyldéns, Bohlins, Charliers, Lindstedts och von Zeipels arbeten intagit en första ordningens rangplats och för den fortsatta utveckling av de stellarastronomiska forskningarna, som i Sverige inaugurerats genom Charliers, Bergstrands och von Zeipels undersökningar är det av största betydelse att Uppsals Universitet erhållit en ny lärostol och det är med glädje som Uppsala Observatorium hälsar den nye professorn välkommen till sitt nya ämbete vid den institution vilken nu i honom fått en lärare och en forskare, som säkerligen skall upprätthålla dess lysande traditioner och infria de stora förväntningar som ställas på hans fortsatta vetenskapliga gärning.

Knut Lundmark.



Foto. Linberg & Prentiss, Stockholm.

Kliché: Bengt Silfverparra.

DRAMATISKA TEATERN. URPREMIÄR Å TÅGET ÖVER BÄLT AV ARNOLD MUNTHE. Fru Signe Kolthoff (markisinnan Ulfeld) och herr Bergvall (fältmarskalken K. G. Wrangel).

Kommendörkapten Arnold Munthe har haft framgång med sina båda föregående skådespel, "Magnus Stenbock" och "Magdalena Rudenschöld" och i fråga om hans sista verk "Tåget över Bält", som hade premiär på Dramatiska teatern den 12 februari, beror det alldeles på ur vilken synpunkt man ser dramat för att avgöra om det försvarar eller icke försvar sin plats i teaterns repertoar. Ur dramatisk och litterär synpunkt har det så gott som ingenting att säga men ur historisk och patriotisk har det ju obestridliga förtjänster och det skulle synnerligen väl lämpa sig som ungdoms- och matinéprogram under skolloven. Det har många scener med storhet och fläkt över sig och det behandlar ju dessutom en av de mest bravurmässiga bragderna i svensk historia. Huvudfiguren, Karl X Gustaf, hade en synnerligen lycklig framställare i Ivar Nilsson och likaså Erik Dahlberg i Gustaf Molander medan däremot den enda kvinnliga rollen gjordes alltför grovt och melodramatiskt av Signe Kolthoff. Speciellt sista aktens inramning var mycket verkningfull.

*

Den 10 febr. hade också Intima teatern premiär på David Nicodemis komedi "Aigretten", som blivit rätt länge uppskjuten på grund av Harriet Bosses, som gästspelade i huvudrollen, sjukdom. Handlingen är härvidlag rätt tillkrånglad och inte heller synnerligen sannolik samt dessutom, vad åtminstone sista akten beträffar alldeles för utdragen men har pjäsen en andra akt, på grund av vilken den sannolikt, sådan den nu också framfördes på Intima teatern av fru Bosse och Nils Ahrén, kommer att uppleva en

lång rad föreställningar. Hade pjäsen och föreställningen hela tiden defunderats på denna höjdpunkt hade kvällen varit glänsande, nu matades dock intrycket något efter den betydligt svagare och något melodramatiska sista akten.

Herr Torsten Winge som den unge älskaren gjorde en synnerligen olycklig figur.

*

Till bild å sid. 343.

Fiumefrågan har enligt meddelanden i världspressen inträtt i ett synnerligen kritiskt skede. Genom



Foto. Linberg & Prentiss, Stockholm.

INTIMA TEATERN. FRU HARRIET BOSSE (Suzanne Leblanc) i Aigretten.

den kupp, varmed d'Annunzio på sin tid med hjälp av frivilliga italienska trupper erövrade Fiume framstod stadens inlemmande i Italien för landets befolkning som ett lyckligt fullbordat faktum. Regeringens försök att med hänsynstagande till ententens önskan återtag tillbakavisades med sjudande förbittring av folket och fara syntes föreligga för att Fiumefrågan för Italiens del skulle giva anledning till svåra inrepolitiska förvecklingar av oöverskådlig räckvidd. Under trycket av den enhälliga och utomordentligt starka folkopinionen upptog den italienska regeringen till sist kravet på Fiumes överlämnande till Italien och framlade det inför övriga ententemakter. Frankrike och England hava nu förklarat sig böjda för en försonlig och för Italien förmånlig lösning av frågan. För en sådan lösning resa sig emellertid de svåraste hinder genom en av Wilson avgiven förklaring, vari han vägrar att godkänna det italienska kravet.

*

Till bild å sid. 341.

I Örebro har på grund av Svartåns av den häftiga snösmältningen framkallade starka stigning stora områden, särskilt i den västra stadsdelen, översvämmats. Svea trängkärs byggnader hava varit omflutna av vatten, vilket på sina ställen varit meterdjupt, varföre förbindelsen mellan en del av byggnaderna måst upprätthållas med roddbåtar.

HRR FOTOGRAFER uppmanas att vid insändande af bilder till H. 8. D. icke utskilja utsättande av tydligt firmanamn och adress å respektive fotografier. Endast då angives fotografens namn.



SVENSKA RÖDA KORSETTS AMBULANS TILL POLEN. PRINS CARL (X) SVENSKA RÖDA KORSETTS ORDFÖRANDE, inspekterar ambulansen. — Pressfoto.



M:R C. H. M. A. WAUTERS Belgiens minister vid Svenska Hovet sedan 1909, lämnar denna post för att tillträda ministerposten i Athen. — Efter porträtt.

Med kontinentaltåget den 17 februari avreste från Stockholm Röda korsets ambulans till Polen, bestående av chefläkaren, doktor Gustaf M. L. Möller, doktor C. A. Näslund och biträdande läkaren, doktor W. Geschwind, intendenten, kapten E. M. E. Grönstedt vid Västmanlands trängkår och översköterskan, fröken Vivi Hård samt slutligen två underofficerare från trängen, fem sjuksköterskor, en köksförestånderska och åtta desinfektörer och sjukvårdare. Närmast reser ambulansen till Warschau där i samråd med polska myndigheterna komma att träffas lämpliga arrangemang. Högkvarteret förlägges antagligen till Vilna, möjligen stationeras en mindre avdelning även på någon annan plats.

Med ambulansen följde också 165 säckar kläder och linne, som av "Rädda barnen" översändes till de polska nödlidande barnen. För utdelning till de sjuka medfördes även 20,000 cigaretter, skänkta av Röda korsets ordförande, prins Carl, och slutligen har av en anonym person överlämnats en motorcykel med sidvagn, som i Polen huvudsakligen kommer att användas för desinfektörernas förflyttning.

Kostnaderna för ambulansens utrustning och tre månaders uppehåll ha beräknats till 250,000 kronor.



DIREKTÖR HERBERT METCALFE, GÖTEBORG, som erbjudit sig bekosta uppfordandet av Svenska Handelskammarens i London nybyggnad.

Diplomatiska käreans i Stockholm hittillsvarande doyen, belgiske ministern Charles Wauters har blivit återkallad till Bryssel i och för en rätt länge bebådad nu officiellt bekräftad utnämning till sitt lands minister i Athen. Han har redan till Konungen överlämnat sina rappelbrev.

M. Wauters har varit Belgiens sändebud härstädes sedan tio år tillbaka. Diplomatiska käreans doyen blir nu amerikanske ministern, mr Ira Nelson Morris, som dock icke varit här längre än sedan 1914.

Svenska handelskammaren i London har för närvarande i nämnda stad under uppförande en egen byggnad. Byggnadsfrågan, vilken sedan flera år tillbaka stått på dagordningen, men av ekonomiska skäl måst skjutas åt sidan, har nu fått sin snabba och lyckliga lösning genom en av *dir.* Herbert Metcalfe i Göteborg, Angf-a-b. Sv. Lloyds chef, gjord frikostig utfästelse att ensam svara för hela den betydande kostnaden för själva byggnaden. Övriga kostnader skola bestridas av handelskammaren. För byggnaden har för en tid av 99 år förvärvat ett synnerligen välbeläget tomtområde vid Trinity Square vid Themsen, några få minuter från Englands bank och Börsen. Byggnaden kommer att uppföras i fyra våningar, av vilka de två skola disponeras av handelskammaren och de återstående uthyras. I vindsvåningen kommer att inrymmas en restaurang.



INSAMLING I JÖNKÖPING TILL WIENERBARNEN den 15 febr., vilken inbringade 3,000 paket. Amatörfoto. O. Petersson, Jönköping.

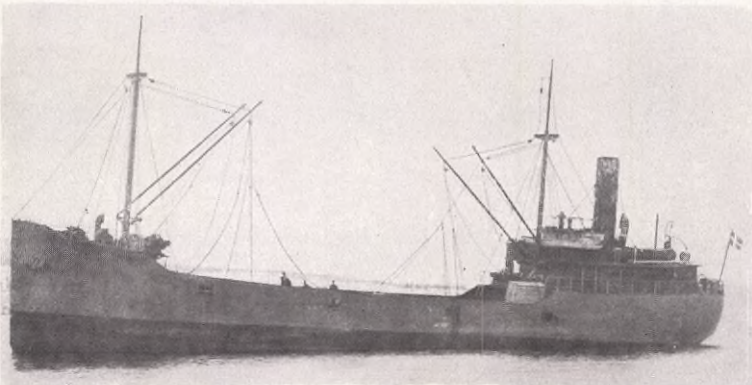


EN AV DE FÖR STADSHUSETS TORN AVSEDDA 3 KRONORNA. Vid sidan står den för huvudstadens utveckling särskilt intresserade stockholmskännaren, redaktör Gustaf Ahlbin, i Svenska Dagbladet, jämväl medarbetare vid H. 8. D:s korrespondent-redaktion i Stockholm. — Efter fotografi. Text å sid. 339.



SVEA TRÄNGKÅRS KASERN I ÖREBRO i meterhögt vatten tillfölje det höga vattenståndet. — Foto. Sjöqvist, Örebro.

ningstecknet. Den till apparaten hörande gasaccumulator och övriga maskinella anordningar äro inneslutna i pelaren. Den första varningsapparaten av detta slag är redan uppställd och har fått sin plats vid landsvägen strax nedanför Frescati järnvägsstation vid Stockholm, en synnerligen trafikfarlig punkt, där flera olyckor och olyckstillbud inträffat.



BERGSUNDS MEK. VERKSTADS NYA STANDARDTYP FÖR KOL- OCH TRÄLASTADE ÅNGARE PÅ ENGLAND. Ångaren "Themis". — Efter fotografi.

Tornet till Stadshuset i Stockholm skall krönas med tre väldiga kronor av förgylld hamrad kopparplåt. Den spira som skall uppbära dem har form av en gaffel utförd i järn och även den av en imponerande storlek — bredden är icke mindre än sju meter.

Lämpligheten av att anbringa de tre kronorna, rikets symbol, på Stadshuset har på sina håll dragits i tvivelsmål. Saken har livligt diskuterats och en medlem av samlundets St Erik, registrator Vilhelm Gyllensvärd, har till regeringen ingivit en hemställan att utreda lagligheten av den beslutade åtgärden.

Bergsunds mek. verkstad har i dagarne levererat det första fartyget av den lastångartyp, som varvet upplagt för kol- och trälast på England och vars dimensioner anpassats så att det på full last torde utgöra det största sjögående fartyg, som kan passera Trollhätte nya kanal och angöra Vänerhamnarna.

Ångaren är försedd med poop och back samt mellan dessa stort öppet däck omgivet av extra hög brädgång för medgivande av ökad trälast på England vintertid.

Masterna äro av stål. Skrovet är försedd med dubbel botten under lastrummets hela längd samt piktankar i för och akter, tillsammans rymmande 300 tons vattenballast. Maskineriet utgöres av en 500 ind. hkr tripplexpansionsmaskin med 2 st. ångpannor. Kolboxar äro anordnade att rymma c:a 150 tons kol. Ångaren har byggts på beställning av Red.-A.-B. Artemis, Stockholm, samt konstruerats av civiling. E. Pira. — Vid provtur visade sig maskineriet vara synnerligen ekonomiskt beträffande bränsleförbrukningen och gjorde fartyget anmärkningsvärd god fart.

I och med den snabba utvecklingen av biltrafiken på vårt lands landsvägsnät har framställt sig ett starkt behov att på punkter, vilka i trafikhänseende kunna anses särskilt farliga, varningsanordningar, effektiva även nattetid, skola vidtagas. Aktieförbundet Gasaccumulator har nu i samarbete med Kungl. automobilklubben konstruerat en signalapparat, vilken synes fylla alla på densamma ställda krav. Apparaten består av en rund pelare, ovanpå vilken är anbrakt bilisternas internationella varningstavla med ett transparent varningstecken samt däröver en agablink ljuslykta. Lycktan utkastar en gång i sekunden ett skarpt vitt blinkljus och samtidigt belyses det transparenta var-



VARNINGSSIGNAL FÖR AUTOMOBILISTER VID FRESCATI VID EN FARLIG TRAFIKPUNKT.



Överst: ENGELSKA PARLAMENTET ÖPPNAS första gången efter kriget under iakttagande av tidigare stora ceremonier. —
 Mellerst: NATIONERNAS FÖRBUNDS FÖRSTA MÖTE I LONDON. Fr. v. Athos Romanos (Grek.), Hatsui (Japan), Balfour
 (Engl. stående), Bourgeois (Frankr.), Sir Eric Drummond (förb. generalsekr.), Ferraris (Ital.), Hymans (Belg.) Wuinones de Leon (Span).
 Nederst: DET BERÖMDA RUM I S:T JAMES PALACE DÄR NATIONERNAS FÖRBUNDS FÖRSTA MÖTE HÖLLS. Efter fotografier.

Text å sid. 350.



T. v. CARL HUSZÁR, Ungerska republikens ministerpresident. Började sin bana som folkskollärare, blev därefter journalist och riksdagsman. Tillhör kristliga socialpartiet.

T. h. HEINRICH GÖPPERT. Jur. dr., verkl. geheimeråd. Nyvald president för den tyska fredsdelegationen i Paris efter friherre von Lersner.

Efter fotografier.



RAOUL PÉRET. Franska Deputeradekammarens nyvalde president efter M:r Deschanel, republikens nyvalde president.

Det nyvalda ungerska parlamentet öppnades den 17 febr. Sammanträdet, vilket föregicks av en högtidlig gudstjänst, övertogs av nästan samtliga i Budapest varande representanter för utländska makter. Huvudintresset knöt sig till ett av ministerpresidenten Carl Huszár hållet stort tal, varl denne redogjorde för de hårda öden som det ungerska folket efter kriget fått pröva. Särskilt dröjde talaren vid det bolschevikiska skräckväldets tid, under vilken riket stått inför sin fullständiga undergång. Gent emot den dåvarande rådsregeringen, vilken utgjorts av ett revolutionärt konspiratörsband och traktat efter att tillintetgöra allt ungerskt och kristligt, representerade den av folket i val utsedda nationalförsamlingen en på sund moralisk grundval uppbyggd demokrati. Sedan ministerpresidenten under församlingens bifall förklarade, att Ungern krävde folkomröstning i alla de områden, ententen ville avskilja till förmån för grannstaterna, skisserade han nationalförsamlingens närmaste uppgifter: åstadkommandet av fred, fastställandet av stats-

formen och författningen, lösandet av jord- och livsmedelsfrågorna m. m.

Den nye ministerpresidenten började sin bana som folkskollärare. Han kastade sig redan tidigt in i det politiska livet, skapade det kristligt-sociala partiet och förde med energi och skicklighet dess talan i prässen främst i egenskap av medarbetare i den kristligt-sociala tidningen "Neppart". Sedan 1910 medlem av deputeradekammaren, intog han snart därinom en framstående ställning. Vid bolschevikrevolutionen i mars 1919 kastades Huszár i fängelse, men lyckades fly till Österrike, återvände vid rådsregeringens störtande i aug. till Budapest och ingick i den av Stefan Friedrich bildade ministären. Sedan ärkeherzog Josef på ententens önskan nedlagt riksförståndareskapet och Stefan Friedrich av samma skäl avgått som ministerpresident trädde Carl Huszár i spetsen för den ungerska regeringen.

*



Franska deputeradekammaren har till president efter Deschanel valt advokaten Raoul Péret. Den nye kammarpresidenten, som sedan 1902 reserterat Poitiers i deputeradekammaren har vid flera tillfällen varit medlem av regeringen, senast som justitie-minister i kabinettet Painlevé.

Vidst. bild.

GABRIELE D'ANNUNZIO BLAND SINA TRUPPER I FIUME.

Text å sid. 339.

NYA BILDER FRÅN OMRÖSTNINGEN I SÖNDERJYLLAND.

Till de bilder från Sydjylland vi i anslutning till folkomröstningen i första zonen i föregående nummer lämnat foga vi för dagen ytterligare några, ägnade att påkalla livligt intresse. Röstningsresultatet, 75,000 röster för Danmark och 25,000 för Tyskland, överträffade vida de danska förväntningarna och framkallade hos hela folket en av djup tacksamhet präglad patriotisk hänförelse. Den danska riksdagen uttalade sin glädje över den stolta seger dansktt sinnelag, dansk fosterlandskärlek och trohet mot det gamla moderlandet vunnit och hembär ett varmt tack till danskarne i Sydjylland för deras trofasta hjältemodiga kamp. Den allmänna glädjen tog sig, så snart röst-siffrorna blevo kända, landet runt uttryck i flaggning, demonstrationer, fäster, parader o. s. v.



FLENSBURG; Danskarne upphänga agitationsplakat öfver gatan vid sin vallokal. Då hängde tyskarne den Slesvig-Holsteinska flaggan framför plakatet. — Överst i. h.: AABENRAA. Ett danskt och ett tyskt demonstrationståg stöta ihop vid hamnen. — Därunder: „AABENRAA. Dansk polis och engelska soldater vid bangården. I bakgrunden tyska harn som invänta tyska röstberättigade. — Efter fotografier.

SVENSKA KÅRER MOT BOLSCHEVIKERNA.

T. v. SVENSKE KAPTENEN E. LUNDBORG.

(Se nästföljande sida.)

I mitten DANSKE KAPTENEN, ÖVERSTEN I RYSKA VITA ARMÉN, C. V. NYHOLM, stabschef i "Svenska vita kåren" i Estland tills denna upplöstes.

T. h. SVENSKE LÖJTNANTEN FRUH. W. LILJENCRANTZ, major i "Svenska vita legionen". Innan inträdet vid ryska nordvästarmén tjänstgjort vid Svenska kåren i Estland samt i estländska armén. Duktig flygofficer. — Efter fotografier.



Det har efter hand blivit ett stort antal utomstående, som kommit att deltaga i den till synes hopplösa kampen mot Rysslands bolscheviker. Det är dock huvudsakligen skandinaverna, vilka som frivilliga kämpat dels i de av dem upprättade kårerna, dels i ryska vita hären. Sverige har uppställt den största kontingenten. Såväl i svenska som danska tidningar har det riktats många angrepp mot de landsmän, som varit med om att bekämpa de nu varande maktinnehavarna i Ryssland.

En utomordentligt välkänd och populär dansk officer, kapten C. V. Nyholm, som under en tid av åtta månader uppehållit sig i Estland och Ryssland, där han bland annat tjänstgjorde som stabschef i "Svenska vita kåren" och uppnådde överstes rang i den vita hären, har lämnat en red skildringar från kampen mot bolschevikerna och därvid särskilt berört den insats däri, som gjorts av "Svenska vita kåren".

"Då Estland skulle börja sitt befrielsekrig, inleder kapten Nyholm sin berättelse, kom den svenske översten Ekström med en liten finsk kår på 200 man till undsättning. Ekström var en framstående förmåga — han

hade varit med general Hjalmarsson i Persien — och han gjorde med sin lilla friskara estländingarne utomordentligt stora tjänster, erövrade Reval och ränsade landet från bolscheviker. Det var emellertid icke det bästa folk han hade i sin kår — många av soldaterna ryggade icke tillbaka för att, när tillfälle gavs, plundra — och på grund härav upplöstes överste Ekström, när hans officiella uppdrag slutförts, den under hans befäl stående truppstyrkan. Emellertid, bolschevikerna stodo invid Estlands gräns, och det gällde alltjämt att försvara landet mot dem. Estländingarne själva förmådde i detta hänseende ganska litet, i det att de saknade förmåga att organisera sig, och voro därför mycket tacksamma för all den frivilliga hjälp de kunde få utifrån. Hände så att en ny svensk trupp uppställdes under namnet "Svenska kåren". Dess chef var först major Motander, men denne avlöstes snart av överste Malmberg, som tidigare varit anställd i Kongo-statens tjänst samt deltagit i världskriget på belgisk sida och vilken måste anses som en synnerligen framstående officer. Kåren hade emellertid bildats under den största



SVENSKE ÖVERSTEN OCH CHEFEN FÖR "SVENSKA VITA LEGIONEN" MALMBERG (x). T. v. SVENSKE KAPTENEN DAHNE; t. h. DANSKE LÖJTNANTEN ARILDSKOV vid ett av den sistnämnde bombarderat hus i byn Jambok, dagen efter intagandet 30 sept. 1919. Efter fotografier.



Efter fotografier.

EN DANSK KÅR.

Kliché: Bengt Silfverparre.



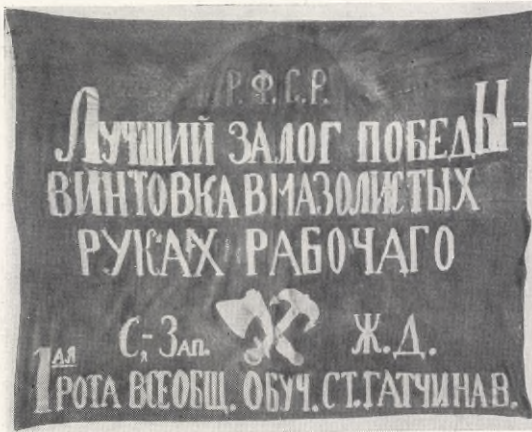
Efter fotografi

KAPTEN LUNDBORG (X) som med sin pansarbil "Kalewpeeg" har utfört en rad hjältebragder. Han var den förste som körde in i Pskow. Då han var mitt på den stora Olga-bron, blev denna sprängd, varvid han genast backade och med full fart körde in i staden över en annan bro under det de röda flydde. — I början av 1919 fick hans bil en fullträff dödande alla utom honom som undkom med ett lätt sår.

Kliché: Ernst Silfverparre.

brådska, och den inrymde liksom sin föregångare åtskilliga mindre goda element.

Truppen var under febr. 1919 invecklad i strider med fienden, vars linie låg en halvmil därifrån. Icke långt från "Svenska kåren" och kämpande på samma sida befann sig det s. k. "Baltiska regementet", vilket nästan uteslutande bestod av förutvarande tyska officerare, vilka nu till stor del gjorde tjänst som gemene man. Avlöningarna och förplägnaden vid denna kår sades vara bättre än vid den svenska. En av den sistnämnda kårens medlemmar, en ung löjtnant Franchi omtalade detta förhållande för en del av sina kamrater samt för soldaterna och föreslog att man skulle desertera till "Baltiska regementet". Hans förhållande upptäcktes, och överste Malmberg meddelade



Efter fotografi

EN BOLSCHEVIKFANA ERÖVRAD AV "SVENSKA VITA KÅREN". Fanan, som bäres på två stänger av två män, har inskriften: "Den bästa symbolen på seger är en bössa i arbetarens näve. 1:sta Gatchina järnvägsbataljonen".

Kliché: Ernst Silfverparre.

honom att det, om han vidtog ytterligare steg i samma riktning, vore liktydigt med desertion, ett brott som vore belagt med dödsstraff. Franchi försökte icke desto mindre att fullfölja sitt uppsåt och föreslog en skara att följa sig och, om så visade sig nödvändigt, slå sig igenom med vapen i hand. Han greps i sista ögonblicket, en ståndrätt nedsattes, vilken efter fem timmars överläggningar dömde Franchi till döden. Han tog emot domen som en man, bad icke om nåd och blev påföljande morgon skjuten. Det finns i fråga om detta rättsförfarande en mörk punkt. Auditören var nämligen en förut straffad person, men detta kände



Efter fotografi

PANSARTÅGET "PSKOWITJARIN" SOM FÖRDES AV ÖVERSTE MALMBERG.

Kliché: Ernst Silfverparre.

officerarna icke till. Efter löjtnant Franchis arkebusering började man i den svenska och danska präsen att angripa dessa frivilliga kårer. Jag kan emellertid i egenskap av en rätt opartisk iakttagare försäkra, att den svenska allmänheten fick en skev uppfattning av saken genom de berättelser som lämnades av vissa mindre trovärdiga personer, flyktingar. De svenska officerarna hade ingenting att förebrå sig. Då angreppen emellertid fortsattes, förklarade överbefälhavaren över den estniska armén Laidener, att han vore fullt enig med officerarne i fråga om domen över Franchi, och att alla de i saken inblandade officerarne, om de så önskade kunde övergå till



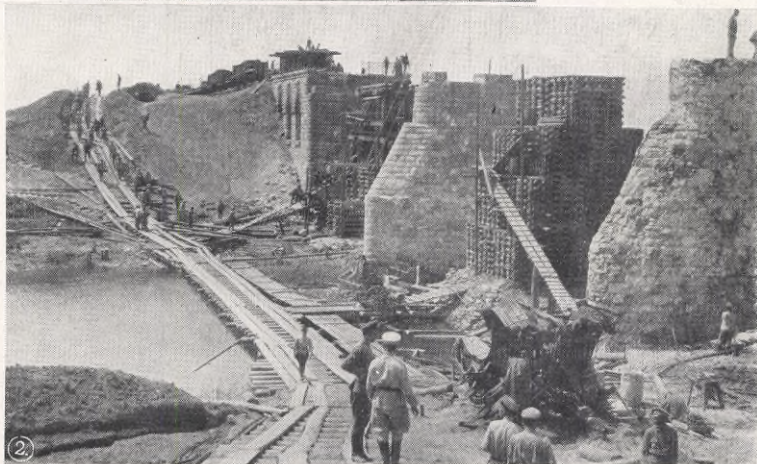
Efter fotografier.

Kliché: Bengt Sjöbergparre.

1. GENERAL BULAK-BALACHOWITS (1) I SAMTAL MED GENERAL LAIDENER (2) OCH DENNES STABSCHEF STOJAKIN (3) vid hotell "Löwen" i Reval den 6 okt. Den sistnämnde blev skjuten som förrådare då det uppdagades att han hade erbjudit de röda att öppna fronten vid Pskow mot 2 mill. rubel.

2. EN AV BOLSCHEVIKERNA SPRÄNGD BRO PÅ FRONTEN VID TSARITSINI.

3. OLGABRON VID PSKOW sprängd av bolschevikerna när kapten Lundborg hade passerat den till hälften. Se översta bilden å föregående sida.



den estniska hären. Erbjudandet antogs. Malmberg blef befälhavare över ett pansartåg och även de övriga fingo viktiga poster sig anförtrödda. Befälet över "Svenska kåren" övertogs av major Hallén, en svensk generalstabsofficer, som deltagit i finska frihetskriget. Det var emellertid ett konkursbo som lämnats i hans händer, de mindrevärdiga elementen hade svällt ut, och i maj upplöstes på hans anhängan kåren. Från estländsk sida uttalades ett tack för de gjorda tjänsterna och

vitsordades kårens tapperhet i striderna vid Narva-fronten liksom även på sydfronten vid Petchary. "Svenska kåren" räknade vid denna tidpunkt 150 man. Endast två man hade stupat, nämligen två danskar, löjtnant Eivind Bruun och Ritter.

Överste Malmberg bildade nu en ny kår "Svenska vita legionen", ansluten till den ryska nordvästarmén. Han utförde med pansartåget Pskowitjarin en rad vackra bragder. Bland andra officerare i legionen, vilka särskilt utmärkt sig kunna näm-

Forts. å sid. 351.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI



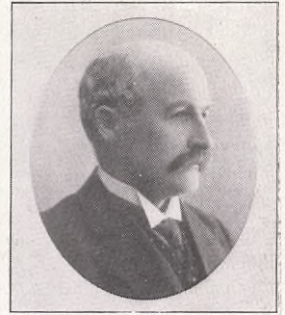
J. G. RIDDERSTOLPE.
Fräherre. F. d. Tj.-man i Donän-
styr. Sthlm. — 80 år 12 febr.*



J. N. ÖSTRAND.
Ingeniör. — Hälsingborg.
70 år 12 febr.*



L. LÖWING.
Bankir. — Stockholm.
60 år 28 febr.*



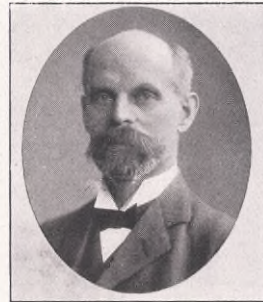
R. SOHLMAN.
Kommerseråd. — Stockholm.
50 år 26 febr.*



A. M. HOLMGREN.
Professorska. — Stockholm.
70 år 17 febr.*



F. E. BLOMBERG.
Fräken. Slöjdinspektis.
Stockholm. — 60 år 14 febr.*



C. E. OVERTON.
Professor. — Lund.
55 år 25 febr.*



J. A. LEFFLER.
Professor. — Stockholm.
50 år 13 febr.*



E. G. D. MAECHEL.
Kapten. Kustbevakn.-chef. —
Göteborg. — 60 år 10 febr.*



E. L. I. SILFVERSWÄRD.
Nyutn. överste. o. sek.-ch. f.
Svea Livg.*



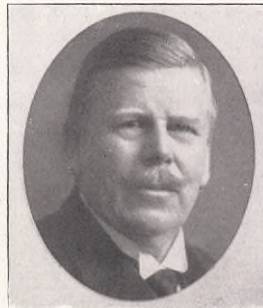
K. A. RIGNELL.
Nyutnämnd överste o. chef f.
Ålvsborgs reg.*



W. F. TEDEN.
Överjägmästare. — Falun.
55 år 19 febr.*



F. E. LEIJON.
Direktör. — Stockholm.
60 år 27 febr.*



A. FLOBERG.
Direktör. — Hälsingborg.
60 år 29 febr.*



E. HEIMANSON.
Direktör. — Stockholm.
50 år 23 febr.*



G. KRAKAU.
Direktör. — Malmö.
50 år 16 febr.*

* Data å sidan 350.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI



M. A. H. THELBERG.
Prakt. Läkare. — Nynäshamn.
60 år 2 febr.*



C. H. WULFF.
Postmästare. — Hälsingborg.
60 år 19 febr.



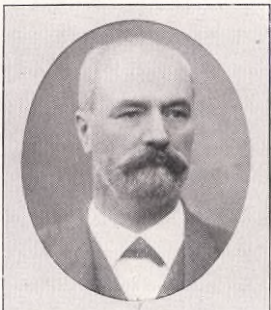
J. F. OLSSON.
Stadsarkitekt. — Kalmar.
50 år 4 febr.*



F. B. BERGSTRÖM.
Landsfiskal. — Haparanda.
50 år 12 febr.*



B. A. L. OLSSON.
Skådespelare. — Stockholm.
60 år 2 febr.*



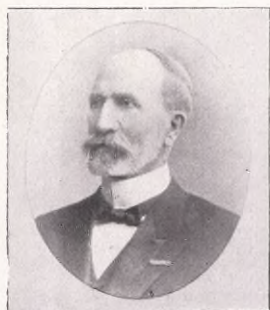
A. RIETZ.
Bokhandlare. — Stockholm.
60 år 26 febr.



G. BJÖRKLING.
Landsfogde. — Gävle.
50 år 23 febr.*



C. V. OLSSON.
Stationsinspekt. Komm.-man.
Gnesta. — 50 år 22 febr.



O. NILSSON †.
F. d. Godsägare. — Stockholm.
F. 37. † 10 febr.*



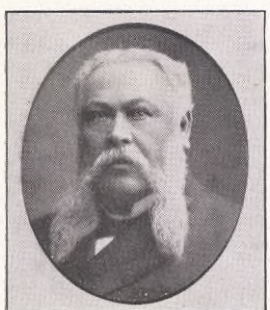
H. PH. FRIEDLÄNDER †.
Grosshandlande. — Stockholm.
F. 42. † 15 febr.*



J. A. VIRGIN †.
F. d. Överste. — Stockholm.
F. 44. † 14 febr.*



G. A. KORLÉN †.
Lektor. Fil. Dr. — Nyköping.
F. 76. † 13 febr.*



J. A. WESTERLUND †.
Trafikchef. — Jädrås.
F. 53. † 25 jan.*



A. T. LUNDGREN †.
Stationsinspektör. — Fristad.
F. 66. † 30 jan.*



K. G. WETTERLUND †.
Konsul. — Stockholm.
F. 75. † 25 jan.*



T. G. J. D. CENTERWALL †.
Direktör. — Stockholm.
F. 82. † 29 jan.*

* Data å nästa sida.



nen" i elden. Den lilla kåren, som räknade endast 100 man inclusive 20 officerare, därav två danskar, kämpade här med ett oförliktigt hjältemod. Trots de ursinniga och övermäktiga angreppen från bolshevikerna hölls ställningen. I hundratals mejades de röda ned av legionens maskingevär, som hölls i oavbrutet arbete under 17 timmar. De rödes alla förtvivlade försök att genombräta fronten förblevo resultatlösa. Slutligen framsändes två mäktiga kolonner mot Jamburg, och inför denna övermakt måste hela nordvästarmén vika. Den var numerskt för svag.

"Svenska vita legionen" fortsatte emellertid kampen. Den 16 dec. fick pansartåget elva fullträffar och förstördes. Två man dödades och åtta sårades.

Som man vet drabbades nordvästarmén av nya motgångar och till sist upplöstes den i slutet av december. Bolshevikerna stodo som segerherrar. Hur deras makt skall kunna brytas är omöjligt att förutsäga.

Ett är emellertid visst — de svenska officerarne och soldaterna hava med lysande hjältemod kämpat i Estland och Ryssland. Ehuru utomstående och obenägen att blanda mig i svenska angelägenheter, måste jag dock uttala min förvåning över att flera av dem icke ens kunna återvända till Sverige. Den svenska opinionen är vilseledd i denna sak. Jag skulle gärna med mitt ord vilja bidra till att förskaffa överste Malmberg och hans kamrater den upprättelse som de enligt min övertygelse hava rätt att kräva. Estland som nu slutit fred med bolshevikerna, har officiellt tackat "Svenska vita legionen" för den broders- och

Efter fotografi Kyrka, plundrad av bolshevikerna. Forts. fr. sid. 347.

nas kaptan Lundborg och löjtnanten frih. Liljencrantz, båda svenskar samt dansken löjtnant Arildskov. För att återgå till överste Malmberg så har Sverige skäl att vara stolt över honom. Han deltog bl. a. i den ryska nordvästarméns andra offensiv mot Petrograd, vilken, som man torde erinra sig, mötsågs med så utomordentligt stora förväntningar. Det var under förra hösten. Den 16 okt. hade Gatchina och Krasnoje Selo intagits, och man kunde från dessa platser se ljusen glimma i Petrograd, vars innevånare, vilka vandrade omkring som levande lik, skälvde av hopp och förväntan. Vid Czarskoje Selo var den av Malmberg kommenderade "Svenska vita legio-

Kliche. Lundborgsköpet.

nen" i elden. Den lilla kåren, som räknade endast 100 man inclusive 20 officerare, därav två danskar, kämpade här med ett oförliktigt hjältemod. Trots de ursinniga och övermäktiga angreppen från bolshevikerna hölls ställningen. I hundratals mejades de röda ned av legionens maskingevär, som hölls i oavbrutet arbete under 17 timmar. De rödes alla förtvivlade försök att genombräta fronten förblevo resultatlösa. Slutligen framsändes två mäktiga kolonner mot Jamburg, och inför denna övermakt måste hela nordvästarmén vika. Den var numerskt för svag.



Efter fotografi

STATIONEN BAIKAL. Juli 1918.

Kliche. Bengt Silfverparre.

I samband med den razzia de amerikanska myndigheterna företagit för att befria sig från de bolschevikelement, som inästlat sig i landet, har den av ryska sovjetregeringen till Förenta staterna utsände "ambassadören" konsul *Maartens* varit inkallad till förhör inför Kommittén för utländska angelägenheter. *Maartens* har därvid erkänt att han från sovjetregeringen mottagit mycket betydande penningbelopp avsedda för bolschevikpropaganda i Förenta staterna.

*

Små barn hysa i allmänhet stark motvilja mot att lå sitt hår klippt och bruka spjärna emot rätt så tappert, när de överlämnas i frisörens händer. Detta förhållande har föranlett de kända hårkonstnärerna *Lord & Taylor* i New York att i sitt etablissement vidtaga en anordning, ägnad att i betydande grad underlätta hårklippningen såväl för frisören själv som för de små delinkventerna. Dessa placeras icke som förr i stolar utan på små karusellhästar, vilkas tyg ande lägger så starkt beslag på barnens uppmärksamhet, att de icke observera saxens härjningar bland deras vackra lockar.



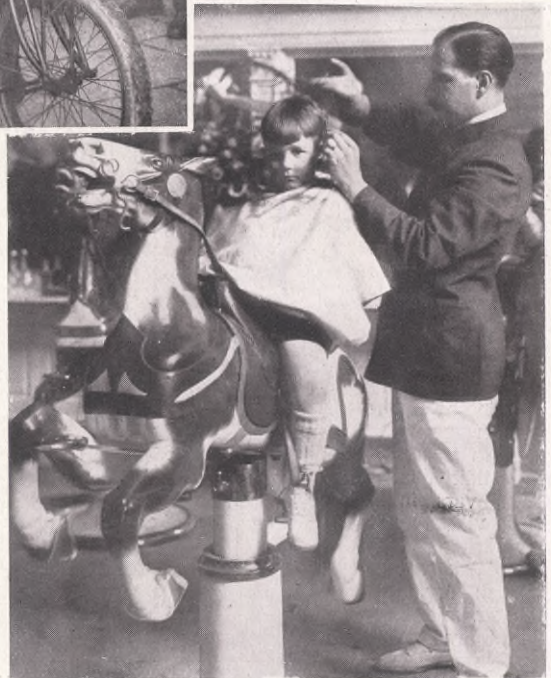
RADS-RYSSLANDS SANDBUD I WASHINGTON LUDWIG K. A. MAARTENS (x) MED SIN SEKRETERARE SANTERI NUORTEVA. Efter fotografi.



MOTORCYKEL MED SIDVAGN ETT NYTT TRAFIKMEDEL PARIS vilket håller på att bli populärt tack vare billiga taxor och snabbhet.

INNEHÅLL: Professor E. H. Zeipel (biografi och helsidesporträtt). — Prins Carl inspekterar svenska Röda korsets ambulans till Polen. — Svenska kårer i kamp mot bolschevikerna. — Belgiske ministern M. Wauters lämnar Stockholm. — Direktör Herbert Metcalfe. — Engelska parlamentet öppnas. — Omröstningen i Sydjylland. — Ungerns ministerpresident Carl Huszár. — Fiumes erövrare Gabriele d'Annunzio. — Porträtt och bilder till dagskrönikan. — Veckans porträttgalleri.

Nedanstående bild: DE AMERIKANSKA BARNENS HÅR KLIPPNINGSLIDANDEN FÖRBYTTA TILL NÖJESSTUNDER.



väntjänst som dess medlemmar gjort landet. För min egen del har jag bland de oförfärdade svenska bröderna i legionen funnit vänner för livet. Jag är stolt över deras vänskap, och jag ser i dem värdiga landsmän till Gustaf II Adolf. Det är mig en glädje att vid varje tillfälle som yppar sig, framhålla deras förtjänster. Den stora allmänheten i de skandinaviska länderna känner alltför litet till vad dessa män uträttat. Jag skulle kunna i det oändliga berätta om deras bragder. Denna min artikel och de därtill följande illustrationerna kunna måhända, om än svagt, belysa en del därav.

Så berättar kapten Nyholm, en äkta dansk officers-typ. Det är en man, vars ord är att lita på. Nu när över Danmark till Sverige berättelsen om "Svenska vita legionens" bedrifter i det främmande landet under kampen mot hela Europas, hela den civiliserade världens farligaste fiende, bolschevismen. A. H.

Till redaktionens förfogande har förf. ställt ytterligare ett antal fotos, vilka visserligen lämna oförtydbara bevis för den förförande bolschevistikiska grymheten, men vilka bilder Red. dock icke anser lämpliga reproducera.

Eftertryck av text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angivande av källan förbjödes vid laga påföljd. För Berättelser och Historietter gäller oivillkorligt förbud.